

ΟΠΩΣ ΚΑΘΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΕΤΣΙ ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΕΧΕΙ ΔΙΠΛΗ ΑΦΕΤΗΡΙΑ

Δεύτερη εποχή παγκοσμιοποίησης

ΤΗΣ BERES PERVENCHE

Η παρούσα οικονομική κρίση που εκδηλώθηκε το καλοκαίρι του 2007 ήταν κατά κάποιον τρόπο αναμενόμενη. Ξεκίνησε από την αμερικανική αγορά subprime, αλλά στη συνέχεια διαδόθηκε σε άλλες αγορές με εντυπωσιακή και ανησυχητική έκταση και ταχύτητα.

Όπως συμβαίνει με κάθε οικονομική κρίση, έτσι και αυτή έχει διπλή αφετηρία. Από τη μία πλευρά εκδηλώνει μία κατάσταση της πραγματικής οικονομίας που συνδέεται με τις αδυναμίες του αμερικανικού αναπτυξιακού μοντέλου στην καινούργια εποχή του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού, τις παγκόσμιες ανισορροπίες και τις ανάγκες αναπροσαρμογής που αυτές οι ανισορροπίες δημιουργούν. Αυτό συμβαίνει σε ένα πλαίσιο που σηματοδοτείται από την αύξηση στις τιμές των αγαθών, αρχίζοντας με τις τιμές στον τομέα της ενέργειας και με μία ιστορικά αδύναμη συναλλαγματική ισοτιμία του δολαρίου. Από την άλλη είναι η πραγμάτωση των προβλημάτων που προκλήθηκαν από την υπερβολική πεποίθηση για τη δημιουργία κερδών μέσω του ρίσκου, σε ένα παγκόσμιο οικονομικό σύστημα που στερείται επαρκούς ελέγχου και επιτήρησης. Έτσι, η τρέχουσα οικονομική κρίση αντικατοπτρίζει τα όρια στα οποία έχει φτάσει αυτό το σύστημα.

Αλλά, όπως και κάθε άλλη οικονομική κρίση, κι αυτή έχει τα δικά της χαρακτηριστικά που χρειάζονται ανάλυση, ώστε να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά. Χρειάζεται εκ νέου έναρξη των εκκρεμών συζητήσεων μεταξύ υποστηρικτών της αυτο-ρύθμισης και της εθνικής μεταχείρισης των επιχειρήσεων, από τη μία πλευρά, και της κρατικής παρέμβασης από την άλλη, καθώς και για το πώς να διατηρηθεί ο έλεγχος και η ισορροπία στο χρηματο-οικονομικό σύστημα. Η συζήτηση αυτή συναντά εμπόδια εδώ και πολύ καιρό, επειδή οι υποστηρικτές της ρύθμισης της αγοράς κατηγορούνται ότι παρακωλύουν τη χρηματοδοτική καινοτομία που απαιτεί η χρηματοδότηση της οικονομίας και γιατί αυτός ο έλεγχος θα εξωθούσε το κεφάλαιο.

ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ

Παρ'ότι ξεκίνησε από τα επίμαχα στεγαστικά δάνεια subprime, η κρίση εντάθηκε περαιτέρω εξαιτίας της αβεβαιότητας ως προς την πραγματική έκταση της έκθεσης της αγοράς στο ρίσκο, κυρίως των τραπεζών, των private equity και των hedge funds. Η πολυπλοκότητα της διαδικασίας τιτλοποίησης οδηγεί στην ανάδυση ενός παράλληλου τραπεζικού συστήματος και της λήψης ρίσκου, που δεν ελέγχουν ούτε οι επενδυτές, αλλά ούτε και οι επιβλέποντες. Από τη στιγμή που η κρίση αποκαλύφθηκε, αυτή η αδιαφάνεια έχει οδηγήσει σε ριζική απώλεια εμπιστοσύνης, του παράγοντα που αποτελεί το θεμέλιο για τη λειτουργία κάθε αγοράς. Αυτή η απώλεια εμπι-

Αυστηρότητα στους όρους δανεισμού σε ΗΠΑ και Ευρωζώνη

Ποσοστό τραπεζών που αναφέρουν σφίξιμο όρων δανεισμού όσον αφορά

Πηγή: Ετήσια έκθεση BIS 2007-2008

στούσνης λειτουργεί σαν πανδημία, όπου κανείς δεν γνωρίζει στην πραγματικότητα ποιος έχει επηρεαστεί.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Αυτή η κρίση που εκδηλώθηκε στην αμερικανική αγορά διαδίδεται τώρα σε όλο τον πλανήτη μέσω δύο οδών. Η πρώτη και αμεσότερη είναι αυτή των χρηματο-οικονομικών αγορών, όπου έχουν επηρεαστεί τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που συμμετείχαν στην τιτλοποίηση των subprimes σε δομημένα προϊόντα. Η δεύτερη και πιο άμεση οδός έχει να κάνει με τον αντίκτυπο της αμερικανικής επιβράδυνσης σε όλο τον πλανήτη. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κρίση δεν θα επηρεάσει όλες τις οικονομίες με τον ίδιο τρόπο. Το ερώτημα είναι αν οι οικονομίες θα έχουν τη δυνατότητα να αποσυνδέσουν την ανάπτυξή τους από την πρώτη οικονομική δύναμη και να σταθούν αυτόνομα απέναντί της. Ορισμένοι ελπίζουν ότι αυτή η κρίση θα οδηγήσει την κινεζική οικονομία στο να αλλάξει από μια εξαγωγική κατεύθυνση προς μια οικονομία που εστιάζει στην ανάπτυξη της εγχώριας αγοράς της.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ως προς την ευρωπαϊκή οικονομία, είναι αλήθεια ότι τα βασικά οικονομικά στοιχεία μας είναι καλύτερα από τα αντίστοιχα αμερικανικά, ότι έχουμε δυνατούς αυτόματους σταθεροποιητές και μια πιο ρυθμισμένη πρακτική πίστωσης, καθώς και ένα αρκετά χαμηλότερο επίπεδο χρέους των νοικοκυριών. Οι παράγοντες αυτοί θα πρέπει να εξομαλύνουν τον αντίκτυπο της αμερικανικής κρίσης, αλλά δεν θα μας

προστατεύσουν ολοκληρωτικά, καθώς η Ευρώπη πλύσσεται από τα οικονομικά κανάλια της κρίσης, που οδηγούν σε περιορισμό της πίστωσης, καθώς και από τη συναλλαγματική ισοτιμία ευρώ-δολαρίου που επιδεινώνεται από την πολιτική των μειωμένων επιτοκίων της Federal Reserve. Αν και η ευρωπαϊκή και αμερικανική κατάσταση απέχουν πολύ η μία από την άλλη, ανησυχώ λόγω του γεγονότος ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει τα μέσα για να θέσει εκ νέου σε λειτουργία ένα σχέδιο όμοιο με αυτό που έθεσαν σε λειτουργία οι Αμερικανοί λίγους μήνες πριν. Αυτό θα πρέπει να μας κάνει να ξανασκεφτούμε τα συλλογικά μας εργαλεία με όρους οικονομικής και νομισματικής πολιτικής.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

Η τρέχουσα κρίση σηματοδοτεί την ανάγκη για μια προσαρμογή του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος. Η «χρηματο-πιστοποίηση» της παγκόσμιας οικονομίας έχει δημιουργήσει ένα ασταθές σύστημα που χαρακτηρίζεται από την αναζήτηση ακόμα περισσότερων κερδών, που ικανοποιείται με τους βραχυπρόθεσμους όρους από την εφεύρεση περίπλοκων χρηματο-οικονομικών προϊόντων, αλλά σε μακροπρόθεσμους όρους συνοδεύεται από τον κίνδυνο της κρίσης. Σήμερα αυτή η κρίση φέρνει εκ νέου στην ατζέντα απλές αλλά υγιείς αρχές, τις οποίες ο «χρηματο-πιστωτικός πλανήτης» ξεχνά πάρα πολύ συχνά, ειδικά ότι τα μεγάλα κέρδη δεν μπορούν να μην επιφέρουν κινδύνους. Σήμερα, ύστερα από 30 χρόνια οικονομικού φιλελευθερισμού σε παγκόσμιο επίπεδο και μιας δεκαετίας φθηνού χρήματος που ήθελαν οι πολιτικοί και προωθήθηκε από τους διεθνείς οργανισμούς, το σύστημα έχει βρεθεί σχεδόν εκτός ελέγχου.

Η τρέχουσα κρίση, της οποίας είμαστε μάρτυρες, σηματοδοτεί την αρχή αυτού που αποκαλώ δεύτερη εποχή της παγκοσμιοποίησης, όπου ο πληθωρισμός θα επιστρέψει λόγω της αύξησης στις τιμές των αγαθών, ενώ τα τελευταία δέκα χρόνια η παγκοσμιοποίηση, αντιθέτως, οδήγησε σε μείωση του πληθωρισμού. Αυτή η νέα κατάσταση θα οδηγήσει τις κεντρικές τράπεζες στην επιλογή μεταξύ στόχων που προκύπτουν από τη συναλλαγματική ισοτιμία και τον πληθωρισμό, καθιστώντας τη δουλειά τους δυσκολότερη. Θα πρέπει επίσης να οδηγήσει σε πραγματικές προσαρμογές, όπως τη μείωση της αμερικανικής κατανάλωσης, την ανάπτυξη ενός άλλου αναπτυξιακού μοντέλου για την Κίνα, μια άνοδο της επιρροής του ευρώ ως αποθεματικού νομίσματος και την επιστροφή της ρύθμισης και της επίβλεψης των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Ένα από τα ερωτήματα που πρέπει να θέσουμε στον εαυτό μας είναι το αν είμαστε ικανοί να προωθήσουμε οικονομικά εργαλεία που θα χρησιμοποιήσουν τη φύσκα που τώρα μεγαλώνει γύρω από τις τιμές των αγαθών, για να υπερτερίσουν την πλειοψηφία, την εργασία και τη σταθερή ανάπτυξη, αλλά αυτά απαιτούν μεγάλες επενδύσεις. Θα είμαστε σε θέση να δημιουργήσουμε τα εργαλεία ρύθμισης και επίβλεψης που χρειάζονται για να διορθώσουμε την αγορά και θα μπορέσουμε να τα θέσουμε στην υπηρεσία της πραγματικής οικονομίας; Αυτά είναι τα ερωτήματα που προκύπτουν από την τρέχουσα κρίση και με τα οποία θα πρέπει να καταπιαστούμε οι κυβερνήσεις μας και όλοι οι οικονομικοί φορείς.

Η Beres Pervenche είναι ευρωβουλευτής και πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Tips

Η τρέχουσα...

...κρίση της οποίας είμαστε μάρτυρες σηματοδοτεί την αρχή μιας δεύτερης εποχής της παγκοσμιοποίησης, όπου ο πληθωρισμός θα επιστρέψει λόγω της αύξησης στις τιμές των αγαθών, ενώ τα τελευταία δέκα χρόνια η παγκοσμιοποίηση, αντιθέτως, οδήγησε σε μείωση του πληθωρισμού

EXECUTIVE DIPLOMA

in Management
in Marketing
in Human Resources Management
in Banking & Finance
in Logistics
in Shipping & Logistics

MEDITERRANEAN
— UNIVERSITY COLLEGE —

Excellence In Education

Founded in 1977

Καλέστε ΤΩΡΑ! 800 11 939393 (χωρίς χρέωση)

www.muc.edu.gr

MBA&MSc

MBA (ελληνόφωνο ή αγγλόφωνο)
MSc Management
MSc Marketing Management
MSc Counselling and Psychological Sciences